

Město jako zápisník

Matěj Forejt

Předměty: výtvarná výchova, občanská výchova

Průřezová témata: mediální výchova

Věkové zařazení: druhý stupeň ZŠ

Časová dotace: 1-2 vyučovací hodiny (podle prostoru věnovanému jednotlivým aktivitám)

Pomůcky: technika pro sledování filmu, výtvarné potřeby, tiskárna

Anotace

Ze zdí každého města, každé čtvrti a snad i každé ulice známe různé nápisy a malůvky. Majitelům domů obvykle moc radosti nedělají a ani oku kolemjdoucích často zrovna nelahodí. Kromě nevzhledných tagů (jednoduchých podpisů) a dalších nelegálních zásahů na fasády lze ale v mnoha městech najít i velmi kvalitní počiny street artu nebo mural artu. V této lekci se proto podíváme na některé konkrétní příklady, dozvíme se, že ne každé pouliční umění musí ležet za hranicí zákona, a nakonec se pokusíme skrze graffiti z vlastního okolí vyprávět drobné příběhy. Inspirací nám k tomu bude práce umělců, jako jsou Blu nebo Jan Kaláb.

Cíl

Intelektuální a výtvarná reflexe různých forem pouličního umění umožní žákům lépe pochopit jeho jednotlivé polohy a rovněž porozumět tomu, které z nich jsou v souladu se zákonem a které nikoli. Cílem finální tvůrčí aktivity je pak transformovat pocit z každodenních setkání s graffiti v našem okolí do alegorického obrazového záznamu.

Průběh lekce

- Projekce krátkého filmu *Muto* (režie Blu, 2008). Při nižší časové dotaci je možné promítnout pouze vybranou kratší část filmu. Film je díky licenci Creative Commons pro nekomerční účely k dispozici legálně a zdarma na YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=uuGaqLT-gO4>
- Debata o zhlédnutém filmu. S využitím předem připravených otázek i spontánních reakcí s žáky probereme film z hlediska jeho obsahu i formy. Důležitými tématy je fenomén nenarativního filmu (tedy filmu, který nevypráví příběhy) a kreslené animace. Právě metodou klasické animace (nasnímané

takzvané okénko po okénku) byl tento film natočen. Místo klasického průsvitného papíru či ultrafánu tvůrci jednotlivé fáze malovali na stěny.

- Na debatu o filmu navážeme stručným výkladem o formách pouličního umění – graffiti či muralech. Jako ukázky je vhodné vybrat práce argentinského umělce Blu (autora filmu Muto), českého výtvarníka Jana Kalába či světového Banksyho.
- Ať chceme nebo ne, pouliční umění úzce souvisí i s otázkami jeho legality či ilegality. Při výkladu proto přístupnou formou otevřeme i tuto problematiku. Pokud v našem městě či městské části existuje legální plocha pro graffiti, je namístě žáky informovat, kde se nachází.
- Ve druhé části lekce následuje výtvarná aktivita:
 - V každé městské čtvrti či v okolí školy lze najít celou řadu takových graffiti či jednoduchých tagů, které můžeme vnímat jako přinejmenším problematické či dokonce jako vandalské počiny a jejichž vizuální kvalita je velmi nízká. (Naopak od těch, kterými jsme se zabývali v první části lekce.) Tyto počiny zmapujeme (ideálně skutečně za pomoci mapy města) a formou otevřené debaty probereme, proč svému místu neprospívají, ale spíše škodí. Stranou by neměly zůstat ani vulgární či nenávistné nápisy, kolem nichž mohou žáci každý den procházet cestou do či ze školy.
 - Pokud je to možné, tuto výtvarnou aktivitu je možné započít již dříve zdokumentováním nepovedených či nevhodných malůvek. Pokud to možné není, máme jejich vytištěné fotografie připravené v dostatečném počtu.
 - Zadání pro samotnou výtvarnou aktivitu zní: „Představte si, že uvnitř graffiti na fotografii žije fantastický, neskutečný živočich. Vymyslete, jak by mohl vypadat, a přímo do fotografie nakreslete, jak vylézá ze svého obydlí ven.“
- Závěr lekce je věnován společné reflexi, při níž dáme prostor krátké debatě nad vzniklými obrázky a dáme jejich autorům možnost odprezentovat jednotlivá výtvarná řešení.

Hodnocení

Je-li potřeba výstupy z lekce ohodnotit, v žádném případě takovému hodnocení nesmí být podrobeny estetické či formální kvality vzniklých výtvarných prací. Hodnotit lze aktivní přístup v diskuzi nebo nasazení, se kterým se žáci a žákyně snaží hledat nové pohledy na známou realitu či přicházet s inovativními řešeními.